

สวพร จันทรสกุล 2554: วิเคราะห์บทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุง

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจินทุล, ค.ม. 217 หน้า

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1.) เพื่อศึกษาสุนทรียภาพทางด้านการใช้คำและภาพพจน์บทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุง และ 2.) เพื่อศึกษาภาพสะท้อนวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม จากบทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุง โดยศึกษาจากบทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุงทั้งสิ้น 71 บท ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สุนทรียภาพด้านการใช้คำ พบว่า ลักษณะการใช้ฉันทลักษณ์ในบทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุงมีลักษณะเป็นกลอนสุภาพและกลอนเพลงยาว คือ ขึ้นต้นด้วยวรรคดับแบบกลอนสุภาพทั่วไปและขึ้นต้นกลอนด้วยวรรครับแบบกลอนเพลง มีเสียงสัมผัสวรรณยุกต์ สัมผัสใน สัมผัสนอก สัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ ได้อย่างไพเราะ เสนาะหู ด้านการใช้คำ พบว่า มีการใช้คำซ้อน โดยซ้อนเพื่อความหมาย การใช้คำซ้ำ การใช้ศัพท์ พบว่า มีการใช้คำไวพจน์ คำราชาศัพท์ การแต่งเติมให้เป็นวลีเพื่อก่อให้เกิดจินตภาพ และใช้ภาษาถิ่นได้เพื่อ สื่อสารความเข้าใจการสื่อสารระหว่างนายหนังตะลุงและผู้ชม เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาด้านหนึ่ง ด้านจังหวะ พบว่า มีการใช้จังหวะที่เกิดจากการแบ่งช่วงจังหวะของคำประพันธ์ และจังหวะที่สอดคล้องกับเนื้อหา พบ 4 ลักษณะ คือ ลีลาจังหวะเนิบนาบ นุ่มนวล แสดงถึงความรักความกตัญญูต่อพ่อแม่ และครูบาอาจารย์ลีลาจังหวะช้า สุขุม แสดงถึงการเคารพบูชาที่นายหนังตะลุงมีต่อพระพุทธศาสนา และองค์เทพเทวดาต่างๆ ลีลาจังหวะอีกเหิม แสดงถึงนายหนังตะลุงที่มีความรักชาติและระลึกถึงพระมหากษัตริย์ ลีลาจังหวะกระแทกกระทั้น แสดงถึงเหตุการณ์บ้านเมืองในอดีตสมัยครั้งปฏิวัติการเมือง สุนทรียภาพด้านภาพพจน์พบว่า ใช้ภาพพจน์เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก ให้ได้บรรยากาศในการชมและเกิดอารมณ์คล้อยตาม ประกอบไปด้วย อุปมา อุปลักษณ์ นามนัย อธิพจน์ จินตภาพ และสัญลักษณ์

2. ภาพสะท้อนวัฒนธรรม พบว่า บทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุงเป็นมรดกร่วมของกลุ่มชุมชนในท้องถิ่น มีลักษณะเป็นวิทยาการ เป็นวัฒนธรรมมีพื้นฐานโดยใช้สัญลักษณ์ เป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์ได้เรียนรู้ และ บทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุงเป็นองค์ความรู้และภูมิปัญญา ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ พบว่า บทปราชญ์หน้าบทหนังตะลุงปรากฏความเชื่อในอำนาจเทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจวิญญาณครูอาจารย์ และทางไสยศาสตร์ และภาพสะท้อนค่านิยม พบว่า ค่านิยมที่เกิดขึ้นในชนบทภาคใต้ คือ รักพระมหากษัตริย์ นับถือศาสนา เคารพผู้อาวุโส กตัญญูรู้คุณคน และยกย่องผู้มีความรู้

ลายมือชื่อนิติสด

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก